

Anmärkningsvärdare Fanerogamer och Kärlkryp- togamer i Wårdinge socken (Södermanland).

Af A. TORSSANDER.

Nedanstående uppgifter grunda sig, der ej annat särskildt omnämnas, uteslutande på egna iakttagelser under åren 1886—1897. Hieracierna äro dock endast insamlade fr. o. m. 1892, Euphrasiæ och Alchemillæ år 1896. *Samtliga* hittills funna arter och former (afven de allmänna) af dessa 3 slakten äro anförda.

För omkring 50 år tillbaka antecknades icke få växter inom Wårdinge (särskildt vid Hjortsberga och Sjuenda gårdar) af d. v. stud. HERM. HOFBERG, som vistades härstädes i medlet af 1840-talet, och återfinnas dessa anteckningar i "Södermanlands Fanerogamer och Filices", uppsats af Herm. Hofberg, Stockholm 1852. Samtliga der upptagna växtställen återfinnas ock här nedan (med beteckningen "Hofb."), och hafva alla växterna återfunnits på de angifna lokalerna, der ej annat särskildt omnämnas. — Att dessa växter bevisligen hållit sig kvar på samma plats under mer än ett halft sekel torde, åtminstone beträffande några af dem, vara af intresse i växthistoriskt hänseende.

Några arter, som förekomma rikligt i Södermanland, men ännu icke blifvit här anträffade, äro upptagna inom [] samt likaledes — till ledning för framtida undersökningar — en och annan sällsyntare, som är funnen utom området, men helt nära gränsen af Wårdinge.

Då namnbeteckningen i allmänhet följer den, som användes i de sista upplagorna af Hartmans Flora, så hafva ej auktorsnamn blifvit anförda. Hieracierna äro uppställda i enlighet med H. DAHLSTEDTS "Bidrag till sydöstra Sveriges Hieracium-Flora" del I—III och

Potamogetonerna i onlighet med G. TISELIUS: "Potamogetones suecici exsiccati".

Bland dem, som med utmärkt tillmötesgående granskat åtskilliga kritiska släkten, beder jag med förbindligaste tacksamhet att serskildt få omnämna: Prof. V. B. WITTRÖCK (*Viola tricolor*-former, *Picea*, *Pinus*), Dr. G. TISELIUS (*Potamogetones*), Aman. H. DAHLSTEDT (*Hieracia*, *Euphrasiae*), Lekt. L. J. WAHLSTEDT (*Violæ*), Rekt. L. M. NEUMAN (*Violæ*, *Spargania*), Bot. Inst. i Lund (*Alchemillæ*), Doc. Sv. MURBECK (*Gentianæ*, *Batrachia*, *Violæ m. fl.*) samt Pastor O. HAGSTRÖM (*Callitrichæ*).

(*Chrysanthemum segetum*) tillfällig: Hjortsberga qvarn 1890, införd med potates från Svalöf, utgången s. å.

Artemisia campestris, omkr. kyrkan (Hofb.), för öfrigt mångest.
Inula Helenium, Nibble båtsmanstorp (Hanelund (Hofb.) utgången).

Centaurea Jacea f. elata Hn., Höglund (Hofb.).

Cirsium heterophyllum, Åle (Hofb.), Ulfsumdet, Nådhammars skog.

— *oleraceum*, Prestgården, förvildad. Dit införd från Björnlunda prestgård, der den varit förvildad sedan mer än 15 år.

Cichorium Intybus, förvild. i åkrar vid Prestgården och Hjortsberga.

Picris hieracioides, i gräsvallar vid Säby 1888, nu utgången.

Crepis biennis, i gräsvallar vid Säby och Hjortsberga, utg.

— *nicaensis*, i gräsvallar vid Säby och Linga 1888—90, utgången.

Hieracium macrolepidium * *sabulosorum*, allm.

— *Pilosella f. ad.* * *acrophyllum*, Sjuenda kohage.

— — * *firmistolonum*, Prestgården. (Öfriga *Pilosella*-spec. ej undersökta).

— *Pilosella* × (*cymosum* * *Uplandia?*) 1 ex., Prestgården Sept. 1895.

— *auricula* form *epitosa* och *subpilosa*, allm.

— — *f. major* Hn.? (mähända = *floribundum* * *suecicum*) Hjortsberga (Hofb.), ej återfunnen.

— *auricula* × (*glomeratum* * *glomerosum?*), Prestgården 1892.

- Hieracium melancima* N. & P. *f. epilosa* och *subpilosa*, Klockargården och Mölnbo. Säkert lika allmänna som motsvarande former af *auricula*.
- *auriculaforme*, Prestgårdens lillhage, sparsamt.
 - *auriculinum* * *asciadium*, Prestgårdens gårde 1892.
 - *macranthelum* * *isothyrsum*, Näsby-hultet, Sundby.
 - *pubescens* * *euryanthelum*, Näsby-hultet.
 - *cymosum* *nor. subsp.* (ad *heterotrichum*), Saby gårde nedanför kyrkan.
 - — * *stiptotrichum*, banvallen mellan Peterslund och Långbro.
 - — * *Uplandiae*, Prestgården. Banvallen nära Långbro.
 - *glomeratum* * *glomeratulum*, allm.
 - — — *f. hirtior*, mellan Prestgården och Hjortsberga, St. Lundby).
 - — * *glomerosum*, först. 1892: Prestgårdens gårde, Svartkärret, Römossen. Sedan ej återfunnen.
 - — * *glossophyllum*, mångenstädes, sannolikt allm.
 - — * *norrlandicum*, *form.* Usta 1 ex. 1892.
 - — * *umbelliflorum*, Sundby.
 - *silvaticum* * *stenolepis*, teml. allm.
 - — * *caesiiflorum*, Usta och Wahlsta hagar.
 - — — β *galbaniforme*, sällsynt och sparsamt: Sjuenda kohage, Sörskogen.
 - — * *sinuosifrons*, ofvanför Svartkärret.
 - — * *silvaticum*, ej allm.: ofvanför Svartkärret, Sörskogen.
 - — * *acidotum*, mångenstädes: ofvanf. Svartkärret, Wahlsta hage, Näsby-hultet, Sjuenda.
 - — * *prolixum*, mångenstädes, säkerligen allmän.
 - — * *maculosum*, Wahlsta hage.
 - — * *pendulum*, mellan Åle och Sjuenda—Wreten (kyrkoh. A. Ekström). — Sjuenda kohage.
 - *triangulare*, mångenstädes: Hjortsberga marmorbrott, Näsby-hultet, Sjuenda kohage, mell. Römossen och Kindstugan.
 - — * *subtriangulare*, sällsynt: mellan Römossen och Kindstugan (kyrkoh. Ekström).
 - *lacerifolium*, mångenstädes, troligen allm.
 - *pellucidum*, ofvanf. Svartkärret, Sörskogen, troligen flerstädes.
 - *serratifrons* * *athiops*, Sjuenda kohage.
 - — * *serratifrons*, Åle.
 - — * *subcras.um.* Nysund.
 - — * *muticeps*, Nysund. Sjuenda, Wretstugan, Römossen.
 - *ciliatum*, ofvanf. Svartkärret 1892. Wassudden.

- Hieracium orbicans*, Sjuenda kohage.
 — *panæolum*, flerest.: Usta, Wisbohammar, Sjuenda kohage, Wassudden.
 — *sarcephyllum*, Sörskogen, Römossen.
 — — * *expallidiforme*, mellan Höglund och Sörskogen, Näsbyhultet, Sjuenda, troligen flerestädes.
 — *sagittatum* * *informe*, Sjuenda kohage. (Ny för sydöstra Sverige).
 — — *nor. subspec.* (ad * *lanuginosum*) Sjuenda kohage 1895.
 — *cæsium* * *galbanum*, flerest. mell. Höglund och Sörskogen, mellan Sandsborg och Winlöt,
 — — * *basifolium*, mångenstädes: Nysund, Näsbyhultet, Sjuenda, Wassudden, Åle, Ulsundet.
 — — * *laticolor*, flerest.: ofvanf. Svartkärret, Lundby, Wisbohammar, Näsbyhultet, Dankan.
 — — — *f. subprolixa*, Nysund, Hasselbacken.
 — *cæsiomuroorum*, allmän med många, sinsemellan mycket olika former.
 — *porrigens* * *perrigens*, Nysund.
 — — * *reclinatum*, Sörskogen, Wisbohammar, Qvigärdet, Näsbyhultet, Sjuenda, troligen teml. allm.
 — — — β *cæsiiformis*, sällsynt, Lundby kohage bland *lace- rifolium* och måhända blott en form af denna (paralleltypen inom *subcæsia*).
 — *acroleucum*, Sjuenda kohage.
 — *vulgatum*, mycket allmän.
 — — *f. baltica* Dahlst. ofvanf. Svartkärret, Rosenhill. — på båda ställena nedom Litorina-hafvets strandlinje
 — — *f. ad* * *pinnatifidum*. Hjortsberga marmorbrott.
 — — * *vulgatiforme*, Prestgårdens lillhage, Usta.
 — *macrotonum*, Åle.
 — *subramosum* β *plicatiforme*, ofvanför Svartkärret.
 — *irriguum* * *lipidulum*, Ulsundet, mell. Sandsborg och Winlöt.
 — *anfractum* * *barbareaefolium*, ofvanför Svartkärret.
 — — * *subampliatum*, Nysund, Åle. Wassudden, Stene.
 — — * *hemidiaphanum*, ej sälls.: Usta (ynnig), flerest. mell. Höglund och Sörskogen, S. Stene, Sjuenda.
 — *diaphanoides*, ofvanför Svartkärret, Hjortsberga marmorbrott.
 — *saxifragum a genuinum*, Ulsundet (synnerl. typiska ex. af denna form förekomma, ehuru sparsamt, på Alberget i Frustuna s:n, nära gränsen till Wårdinge).
 — — β *scopulivagum a genuinum*, Sörskogen nära Däggån.

(Hit höra sannolikt äfven former från bergen vid Höglund och Björsta).

Hieracium scopulivagum b. *connophorum*, Prestgårdens lillhage, Sörskogen.

— — *γ furfurellum* c. *hirsutiusculum*, Sörskogen.

— — *δ oreinum* f. *subextensa*. Sörskogen nära Däggån såg. (Sistn. 4 varr. sammanbindas genom talrika mellanformer och torde måhända blott vara olika ståndortsmodifikationer). Samtliga saxifraga förekomma i strandlinjen af Litorina-hafvet.

— *tridentatum*

— *rigidum* * *rigidum*

— — * *basicalvatum*

— — * *creperum*

— — * *obatescens*

— — * *ruberulum*

— — * *trichocaulon*

— — * *Westmannicum*, Höglund.

Dessa former anses finnas härstädes, men som de blifvit föga undersökta, och synas obetydligt skilda, äro inga växtställen angifna. Åtskilliga torde måhända befinnas endast vara tillfälliga lokalformer.

— *umbellatum* allm. form med monströsa holkar: Höglund.

— — *β coronopifolium*, trol. teml. allm.

Hypochaeris maculata f. *minor*, mellan Linga och Skillöt (Hofb.) troligen mångstädes och sammanflytande med hufvudformen.

Trichera arvensis, Säby tillfällig 1888. eljest ej funnen.

Viburnum Opulus, Hjortsberga (Hofb.) teml. allm.

Sherardia arvensis, tillfälligt inkommen med gräsfrö: kyrkogården, Prestgården — försvinner samma år den uppväxer.

Asperula tinctoria, på kalkbergen ganska allm.: Långbro och Sjuenda (Hofb.), Prestgården, Usta, Höglund m. fl. st.

Galium trifidum, Skarberga-sjön (Hofb.), troligen försvunnen efter sjöns urtappning. Djulan.

— *maximum* Moris, Hjortsberga (determ. Doc. Murbeck).

— *Mollugo*, vid jernvägen allm., sprider sig derifrån alltmera utefter landsvägarna.

— *Mollugo* × *verum*.

f. *submollugo*

— *intermedia*

— *subverum*

Wisbohammar, på jernvägsbanken med föräldrarna (D-r. L. Schlegel).

— *Aparine* (hufvudformen), Janslund.

— — * *spurium*, Römossen i linäker 1895.

Campanula patula, Hjortsberga, Edesta.

Convolvulus sepium, mångest. omkr. sjön Sillen.

Cuscuta Epilinum, Källstugan 1847 (Hofb.). Ej anträffad inom socknen.

Symphytum orientale), vid raserade torpet Gustafsberg, sannolikt nu utgången.

Echinopspermum Lappula, Mölbo qvarn (Hofb.), ej återfunnen.

Mentha aquatica *γ verticillata*, Skillöt i jernvägsdiket.

Thymus Chamædrys, tillfällig på gräsplaner vid Prestgården.

Lamium purpureum * *hybridum*, Prestgården.

Marrubium vulgare, Skillöt (Hofb.), derstädes förgäfves eftersökt, men lärer blifvit funnen i närheten.

Gentiana campestris * *suecica*, flerst. mellan Åle och Römossen, Ulfundet.

— — * *germanica*, Sörskogen nära Däggnsås såg (typisk), Molstaberger (närmare föregående — full blomning d. 31 Juli 1895).

— — — *form. "verticillata"* (3 blad i krans) Sörskogen nära Däggnsås såg 1 ex. 1897.

— *amarella* * *lingulata*, mellan Höglund och Lundby 1 ex. 1895.

Euphrasia brevipila, mångstädes, säkerligen allmän. En storblommig form, närmande sig *E. Rostkowiana*, vid Janslund (nära Djulan).

— *brevipila* × *curta*, på vägen nedanför Höglund, sparsamt bland föräldrarna.

— *tenuis*, Sörskogen nära Däggnsås såg.

— *curta*, mångstädes, säkerligen allmän.

— *v. glabrescens*, skogen mellan Sandsborg och Winlöt (E. Torssander).

— *gracilis*, Sjuenda—Wreten, troligen flerstädes.

Melampyrum nemorosum, sällsynt: Ulfundet.

Lathraea squamaria, Sjuenda (Stud. Blomberg) Nysund, S. Stene, trol. flerst.

Utricularia vulgaris, sälls. Wisbohammar (Stud. Husberg), Djulan.

[— *intermedia*] finnes sannolikt, då den är anträffad i närgränsande socknar.

— *minor*, sjön Djulan (Hofb.), ej återfunnen, trol. utgången.

Littorella lacustris, Sjumarkaland vid sjön Sillen (Hofb.), förgäfves eftersökt, trol. utgången efter sjöns sänkning.

Hedera Helix, Saltkälla (på Molstaberger allmänningskog).

Cerofolium silvestre *β colorata* Mortens. Oxundet (bibehållit sig flera år), tillfällig vid Prestgården och Hjortsberga.

Torilis Anthriscus, sällsynt: Sjuenda.

Daucus Carota, mångstädes.

Laserpitium latifolium, d:o.

(*Levisticum officinale*), i gamla trädgårdar, n. m. sällsynt: Ulfundet.

Angelica silvestris, form med röda blommor, Svartkärret.

[*Selinum carvifolia* torde anträffas, då den finnes på gränsen i Frustuna s:n].

Libanotis montana, flerst.: Hjortsberga. Gällsta, Sjuenda, S. Stene.

Sanicula europæa, Sjuenda (Hofb.) och flerst.

Adoxa Moscatellina, endast anträffad i Prestgårdens lillhage.

[*Nymphæa candida* torde anträffas, funnen i Frustuna s:n].

Batrachium paucistamineum a diversifolium, sällsynt: bäcken mellan Sundby och Björsta.

— *β divaricatum*, allm.

— *circinnatum*, Skillötsjön, Djulan, Långsjön.

Thalictrum simplex, Lundby hage.

Anemone ranunculoides, flerst. ymnig.

Pulsatilla pratensis, sälls. Sjumarkaland nära Sillen (Hofb.), der ej återfunnen. Säby gärde nära kyrkan (Hofb.), Prestgårdens lillhage.

[— *vulgaris*, ej anträffad].

Trollius europæus, enda nu återstående ställe: vid Skillötsjön nedanför Linga, der den snart utgår. Derifrån inplanterad i trädgårdar vid Prestgården och Linga.

Corydalis laxa, vid Prestgården flerst. ymnig, Wassudden.

[— *fabacea*, ej anträffad].

[*Alliaria officinalis* d:o].

Cardamine silvatica, sälls.: kärret vid Yngsände (sparsamt).

[*Lepidium campestre* och *ruderales*, ej anträffade].

Farsetia incana, Hjortsberga, tillfällig 1895.

Draba verna * *pinguis*, Prestgårdens lillhage, Svalstanäs.

— *muralis*, sälls.: Hjortsberga marmorbrott Wassudden.

Polygala amarellum, nedanför Molstabergs kalkugn.

Geranium dissectum, tillfällig: Prestgården 1891.

— *columbinum*, Stene (Hofb.), allm. på kalkbergen, flerstädes på andra berg.

— *lucidum*, sälls.: berget ofvanf. Svartkärret, N. Stene.

Hypericum montanum, Usta och flerst. omkr. Sjuenda.

Viola mirabilis, endast anträffad vid Höglund och Stene.

— *Riviniana*, allm.

— — *f. ad β nemorosam*, Rudpussen ofvanf. kyrkan.

— *canina a cricetorum*, mindre allmän än *V. Riviniana* och *canina* × *Riviniana*.

- *canina* × *Riviniiana*, teml. allm.
 En högväxt skuggform bland buskar mellan Hjortsberga och Kattsudden.
- *canina* × *stagnina*, Prestgården (sparsamt) trol. flerest.
- *tricolor* * *genuina* f. *typica*, mindre allm. än följande.
- — — * *genuina* f. *versicolor*, den allmännaste tricolor-formen.
- — — f. *albida*, Prestgårdens lillhage, berg vid Björsta.
- — — f. *lutescens*, Prestgårdens lillhage, hvarest flera mellanformer till föregående anträffas. (Wittr.: *Viola* — Stud. I: pag. 64, 65).
- *arvensis* subsp. *communis*, åkrar, teml. allm.
 [— — * *patens* ej ännu anträffad, finnes troligen på trädgårdsland].
- [*Drosera longifolia* β *obovata* ej anträffad — finnes dock i närheten i Frustuna och Wagnhärads s.r].
- [— *intermedia*, ej anträffad].
- Silene rupestris*, Wahlsta hage (Hofb.) och flerest. i socknens sydöstra del ss. Höglund, Sörskogen, Stene hagar.
- *noctiflora*, Prestgården.
- Malachium aquaticum*, sälls., Usta vid sjön Sillen, tillfällig, (Finnes rikligt vid samma sjö i Frustuna s:n).
- Stellaria Friesiana*, norra delen: nära Sjuendasjön, kärret vid Yngsände.
- Cerastium arcense*, Kyrkogården (tillfällig).
- Saxifraga tridactylites*, St. Säby gårde nära kyrkan (Hofb.), mångestädes på kalkbergen.
- (*Oenothera biennis*), Wisbohammar, jernvägen vid Rösjön.
- Epilobium parviflorum*, mångest. i mellersta och södra delen af socknen.
- *montanum* × *palustre*, Nådhammar nära badhuset 1 ex 1897.
- *obscurum*, källdikena vid Högfors och Wassudden.
- *palustre* β *lapponicum*, Janslund vid sjön Djulan. Troligen flerstädes.
- Circaea alpina*, kärret nära Däggån såg.
- Pyrus communis*, enstaka ex., ej sällsynta.
- Rosa cinnamomea*, Sjuenda kalkbackar (Hofb.) sannolikt äfven på andra ställen.
- *rubiginosa*, Sjuenda (Hofb.) ej iakttagen.
 Om öfriga Rosæ saknas kändedom.
- Alchemilla vulgaris* * *pubescens*, på kalkberg: Sjuenda kohage, Wassudden.
- — * *vestita*, Usta, Winlöt, Höglund. — Däggån såg (E. V. Weyhe).

- Alchemilla vulgaris* * *pastoralis*, teml. allm.
 — — * *filicaulis*, den allmännaste formen.
 — — * *acutangula*, Winlöt, nedanför Långbro kalkberg.
 — — *suberenata*, vägen mellan Prestgården och Hjortsberga, Mölnbo station, troligen flerstädes.
 — — * *obtus*, Prestgården och dess lillhage, Usta.
 — — * *alpestris* teml. allm.
Rubus nemorosus, ofvanför Tallstugan (det. Rekt. Neumau)
 Annan *Rubus*, tillhörande området *R. fruticosus* L., är ej anträffad.
 — *casius*, Hjortsberga (Hofb.), der ej anträffad, men funnen å Prestholmen i sjön Sillen (*a arvalis* f. *typica*, det Neuman) och vid Sjuenda.
Fragaria clatior, Hjortsberga (Hofb.), ej anträffad, N. Stene, Usta.
Lathyrus silvestris, Banvallen mell. Mölnbo och Rösjön. S. Stene.
 — *tuberosus*, Prestgården, förvildad i trädgården. Hitförd från Aspön 1855 af Prosten Insulander.
Orobus niger, sälls.: S. Stene.
Vicia Lathyroides, "vid sjön Sillen" (Wahlenb. Fl. Suec. cit. af Hofb.) Växtstället läser varit Prestholmen i Sillen, der den dock ej nu mera finnes.
Trifolium procumbens, flerst. omkr. Hjortsberga, såsom nära Grindstugan (Hofb.) Prestgårdens lillhage, Höglundsbergen.
Oxyccocus palustris v. *pusilla* Rupr., kärret vid Yngsände, Römossen och trol. flerst. i norra delen, der öfvergångsformer till *palustris* ej äro sällsynta.
 [— — * *microcarpus*, ej anträffad.]
Pyrola media, sälls. och enstaka: Sörskogen; ofvanf. Yngsände.
 — *umbellata*, flerstädes.
Monotropa Hypopithys, ganska allmän, serskildt i de större skogarne.
Euphorbia Esula, sällsynt: Alby.
Polygonum lapathifolium f. *tomentosa*, Åle, trol. flerst.
 [— *Persicaria*, ej anträffad].
 — *minus* sälls.: mellan Wahlsta och Djulan.
Rumex hippolapathum × *hydrolapathum*, Janslund vid Djulan [— *hippolapathum* ej anträffad].
Daphne Mezereum, flerst. i norra delen af socknen.
Urtica dioica, form med nedliggande stjelkar och mycket små blad. Prestholmen i sjön Sillen (stud. E Torssander).
Chenopodium glaucum, sälls.: Hjortsberga, i trädgården.
Salix aurita × *repens* f. *plicata*: Prestgården.

Callitriche polymorpha, allm.

En bredbladig mellanform, till *C. stagnalis* (= *verna a maxima* Hn Fl. ed. 7?) i källdiket ofvanf. Hjortsberga.

[— *stagnalis* och *vernalis*, ej anträffade].

— *hamulata*, sälls.: Janslund i dikesgraven vid bron S. Åby.

— *autumnalis*, Skillötsjön (Hofb.) 1 ex. återfunnet 1895.

Ceratophyllum demersum, Långsjön: Skillötsjön.

Orchis incarnata, Kattsudden (Hofb.) der utgången, men finnes troligen i närheten mellan Höglund och Tallstugan.

Habenaria viridis, mångenstädes.

Goodyera repens, d:o.

Cephalanthera rubra, nära Mölnbo, Wisbohammar.

Epipactis Helleborine alatifolia flerst., men sparsamt: Nådhammars park, skogen vid Johannisberg, Usta hage, vid jernvägen mellan Mölnbo och Högtorp.

— — *form* med röda blommor och ludna frukter: skogs- och hagmarken mellan Höglund och Däggnäs, vissa år teml. rikligt, Hjortsberga marmorbrött.

— [palustris], Wisbohammar (osäker uppgift)

Listera ovata, Höglund (Hofb.), förgäfves eftersökt. Sörskogen 1 ex., Prestgården 1 ex., synes nu öfverallt vara utg.

— *cordata*, Winlöt, Sörskogen, trol. flerst., men sparsamt.

Caralliorrhiza innata, flerst.

Neottia nidus avis, Sjuenda, Lundby kohage.

Malaxis paludosa, Kattsudden vid Djulan (Hofb.), utgången.

Gagea pratensis f. *stenopetala*, Prestgårdens lillhage.

Scheuchzeria palustris, ofvanf. Yngsände (Hofb.) och flerst.

Juncus supinus β *uliginosus* (f. *subverticillata*) Yngsände.

Lemma minor f. "*pinguis*" med stor, något uppsvälld, ljusgrön stam, i diket vid vägen nedanför Hjortsberga.

[— *gibba*, ej anträffad].

Potamogeton alpinus f. *longifolia*, dammen vid Däggnäs såg.

— — *f. gracilior*, dammen vid Däggnäs såg.

Huru vida dessa äro verkl. skilda eller sammanflyta med hufvudformen torde komma att utrönas genom odling i Berg. trädgården.

— *gramineus* β *fluctuans* (minor). Sigtuna-ån.

— *nitens*, Långsjön.

— — f. *Mälarensis*, Yngsände.

— *lucens*, sjön Djulan (Hofb.) derifrån medföljt ån till dess utlopp i sjön Sillen.

— — f. *acuminata*, på sistn. ställe bland hufvudformen.

— *decipiens* β *Torssandri*¹⁾, sjön Sillen flerst., (mest i nordöstra delen från Sigtuna-åns utlopp).

- *prælongus* flerest. i sjöarne Yngen (Hofb.), Sillen, Skillötsjön och Långsjön.
 - *crispus*, ej sälls.: Sillen, diken omkr. Djulan, Hjortsbergaqvarn, Skillötsjön.
 - *acutifolius*. omkr. Djulan: Kattsudden, dygraf mell. Janslund och Wahlsta.
 - *obtusifolius*, flerest.: Djulan vid Kattsudden (trol. utgången) Skillötsjön, Långsjön. Lillsjön vid Gnesta.
 - *pusillus a vulgaris* Reich. sällynt: S. Aby i ån. (orig. ex. fr: Wårdinge äro utdelade i Tisel. Potam. suec. exsicc. Fasc III. Nr 102).
 - — *β tenuissimus* Koch, lergrafvar vid Långbro tegelbruk. Hit hör sannolikt äfven hvad som anträffats på öfriga lokaler: nedanför Hjortsberga qvarn (Hofb.), diken omkr. Djulan; Sillen, Långsjön.
- Sparganium ramosum*. f. *typica* ännu ej anträffad i Wårdinge. Närmast kända lokal: i sjön Rundbulten och dess afloppsgraf. Katrinenas s:n.
- f. *microcarpa* trol. flerest. Öfvergångsformer till * *neglectum* anträffade i dygrafvar mellan Janslund och Wahlsta samt vid Nådhammar vid Långsjön.
 - *simplex β longissimum*, Sigtuna-åns utlopp i sjön Sillen. Dammen vid Däggnäas säg.
 - *natans*, sälls.: Skarsjön (troligen nu utgången).
 - *speirocephalum*, sälls.: Yngsände.
 - *minimum* f. *rostrata*, dammen vid Däggnäas säg.
- (*Cladium Mariscus* torde finnas i någon skogssjö ofvan Litorina-hafvets strandlinje, då den växer å dylik lokal nära gränsen af Wårdinge (Löfsjön i Wagnhärads s:n).
- Rhynchospora alba*, Wahlsta äng (Hofb.), säkert der utgången genom uppodling, men funnen vid Småsjöarna och flerest. i norra delen.
- *fusca*, stora Småsjön (sparsamt), Horssjön.
- Scirpus compressus*, mellan Höglund och Kattsudden samt nedanför Gällsta (Hofb.), på sistnämnda ställe ej anträffad. Sjuendatorp. — På båda nu befiutliga ställen omedelbart nedanför Litorina-hafvets strandlinje.
- *pauciflorus*, vid Römossa-sjön, trol. flerest.
- Eriophorum latifolium*, omkr. Djulan (Hofb.), trol. der utgången, men anträffad flerest. ofvanf. Djulan å Sörskogen.
- *gracile*, Wårdinge (?) s:n. Yngens norra (?) ände (Hofb.), ej anträffad vid den del af södra Yngen, som tillhör.

¹) säkert hybrid af *lucens β Zizii* och *perfoliatus* (enl. Pastor O. Hagströms ioggrenska undersökningar).

- Wårdinge. 1886—88 sparsamt funnen vid Djulan, troligen der nu utgången.
- *alpinum*, stora och lilla Småsjön och flerest. i norra delen
 - Carex riparia*, Yngsände (Hofb.), ej anträffad. I diken m. m. omkring Djulan.
 - *Pseudocyperus*, omkr. Djulan och flerest.
 - *capillaris*, vid Kattsudden (Hofb.). der ej antr. vid Sjuenda (Hofb.), Lundby kohage, trol. flerest.
 - *irrigua*, kärret ofvanf. Yngsände (Hofb.) och flerest. i norra delen.
 - *Buxbaumi*, Yngsände (Hofb.), förgäfves eftersökt.
 - *acuta* v. *fluriatilis*, Fr. nedanf. Gällsta (Hofb.), ej anträffad.
 - *loliacea*, Sörskogen, kärret ofvanf. Yngsände och flerest.
 - *chordorrhiza*, mell. St. och L. Småsjön, kärr på Slinder-skogen, trol. flerest.
 - *paradoxa*, Sjuenda (Hofb.), kärrmarken vid Djulan mell. Janslund och Kattsudden (Prof. C. T. Mörner), der ej anträffad.
 - *pauciflora*, kärret ofvanf. Yngsände (Hofb.), omkr. L.a. Småsjön. I norra delen ganska allmän.
 - *pulicaris*, flerestädes.
 - *dioica* v. *monoica*, ofvanf. Yngsände (Hofb.), ej anträffad.
 - Triticum caninum*, nära Hjortsberga qvarn (Hofb.), ej anträffad; Stene skog.
 - Lolium linicolum*, tillfällig bland lin: Kattsudden (Hofb.), Lundby 1895. Nu mera sällsynt.
 - Brachypodium pinnatum*, Sjuenda (Hofb.), Svartkärret, Sörskogen flerest. På sistn. ställe förekommer äfven en öfvergångsform till *Brachyp. silvaticum*.
 - Schedonorus erectus*, tillfälligt inkommen med gräsfrö vid Säby. Troligen utgången.
 - Poa bulbosa*, Prestgårdens lillhage, trol. flerest.
 - Trisetum flavescens*, Tillfälligt inkommen med gräsfrö vid Säby. Bibehållit sig i flera år.
 - Holcus lanatus*, Tillf. inkommen vid Säby, Nysund m. fl. st.
 - Melica ciliata*, ej sällsynt i mellersta delen: Prestgårdens lillhage, Hjortsberga, Höglundsbergen. — Alltid i Litorina-hafvets strandlinje.
 - Calamagrostis gracilescens*, kärren omkr. Djulan (Prof. C. T. Mörner). Ej af mig anträffad.
 - (*Panicum crus galli*), tillfällig vid Prestgården 1892 och 1895.
 - Phleum Boemeri* f. *vivipara*, Hjortsberga (Hofb.) — vissa år ganska allm.
 - Hierochloa borealis*, nedanf. Molstabergs kalkugn.

Picea abies f. *rustica*, allm.

— — f. *pectinata*, teml. allm.

— — f. *curvifolia*, teml. allm.

formæ *pendula* af *pectinata* ¹⁾) och *curvifolia* ¹⁾) flerest:
Prestgårdens lillhage ¹⁾), Usta, mell. kyrk. och Hjortsberga.

Ann. Dessa *pendula*-former, som hafva *en del* grenar af 2:a ordningen 2—3 meter långa, smala och lodrätt nedhängande samt (genom grenarnes härigenom förändrade ställning till solljuset) allsidigt riktade barr, hafva förr blifvit kallade *P. viminalis* (Sparrm.), *P.* hybrida Liljebblad och *P. abies* f. *sparsifolia* Th. Fr. De synas dock endast vara lokalformer, beroende på trädets ålder och växplats. Någon annan "viminalis" eller "sparsifolia" har ej af mig observerats här eller på andra orter.

Picea abies [f. *virgata*, ej anträffad. Närmaste hithörande träd, synnerligt frodigt och väl vårdadt, finnes i Katrine-näs socken invid sjön Klämmingen.]

— — *virgata* > *pectinata*, Prestgårdens lillhage ¹⁾). Detta träd, som först observerades 1886 och då var tydlig *virgata* har sedan dess småningom öfvergått till f. *pectinata*.

— — f. *repens*, Nysund på berg mot söder. ¹⁾)

— — f. *brevifolia* v. *tabulaformis*, Usta hage. Det enda hittills funna exemplaret (en 30 årig buske af endast 0,5 meters höjd) är aflemnadt till K. Vetenskapsakademien Botaniska Museum.

[Äfven *brevifolia*-formerna *Clanbrasiliiana* och *conica* torde anträffas, då flera ex. af den forra blifvit funna i närheten af Södertelge (Stud. E. Fagerholm). Vid Långsjönäs i Frustuna finnes en nu 40 årig gran af normal höjd, som för omkring 10 år sedan öfvergått till f. *brevifolia* (var. *conica* ?)].

[*Pinus silvestris* f. *brachyphylla*, med både stam och barr förkrympta, finnes vid Grönbrink i Trosa landsförsamling och torde anträffas äfven på andra ställen.]

Polysticum cristatum, Hjortsberga (Hofb.), funnen flerest. nedanför Hjortsberga omkr. sjön Djulan, vid Småsjöarna och kärret ofvanför Yngsände.

— *spinulosum* β *dilatatum*. Sörskogen mellan St. Småsjön och Däggånäs såg (väl utvecklad form), Prestgården (mindre väl utveckl. form), Skogstorp (monströs form).

¹⁾) Fotografisk afbildning finnes å Kungl. Vetenskapsakademien Botaniska Museum.

- Asplenium Ruta muraria*, flerest.: Långbro (Hofb.), Hjortsberga marmorbrott, gårdesbacke nära Gällsta Usta.
 — *germanicum*, flerest. men sparsamt: Höglundsbergen (Hofb.), Prestgårdens lillhage, Wassudden.
Onoclea struthiopteris, kärret ofvanf. Yngsände (Hofb.) Prestgården.
Ophioglossum vulgatum, Kattsudden (Hofb.), derstädes säkert utgången, men anträffad i nejden: ofvanför Tallstugan och Usta hage.
Equisetum hiemale, Höglund, Lundby hage.
Lycopodium complanatum, Linga hagar (Hofb.), anträffad å skogen mellan kyrkan och Linga. I öfrigt flerestädes.

Wårdinge, Mölnbo, den 31 Aug. 1897.

Webera lutescens Limpr. i Sverige?

Af J. HAGEN.

Under gennemgåelsen af de norske moser i SWARTZ's herbarium kom jeg tilfældigvis til også at åbne en konvolut, der var signeret *Bryum longicollum* uden angivelse af voxested. Den indeholdt imidlertid ikke, som man skulde vente, *Webera longicollis*, men et (når man bortser fra de ikke ganske modne frugter) fuldkommen typisk exemplar af *Webera lutescens* LIMPR., en art, der i januar 1892 beskrives som ny i det 18:de hefte af denna forfatters Laubmoose Deutschlands, Oesterreichs und der Schweiz efter exemplarer fra Steiermark. Den synes ikke senere at være funden andre steder; specielt foreligger der ikke nogen pålidelig meddelelse om dens forekomst i Skandinavien.

Det er imidlertid højst sandsynligt, at det nævnte exemplar i SWARTZ's herbarium er af svensk oprindelse; det er nemlig med hans håndskrift signeret "FRIES." Nu er det en bekendt sag, at ELIAS FRIES, (der var født i 1794,) allerede meget tidligt begyndte at beskæftige sig med kryptogamerne, og da han på den tid, SWARTZ døde, (1816,) vel neppe var kommen i bytteforbindelse med nogen udenlandsk botaniker, som kunde have sendt ham det nævnte exemplar, synes der at være al grund til at formode, at han har fundet *Webera lutescens* i Sverige. Når man videre tager i betragtning, at FRIES's botaniseren i det pågældende tidsrum synes at have fundet sted udelukkende eller ialfald hovedsageligt i de sydsvenske provinser, turde man måske være berettiget til etsteds her at søge findestedet for den nævnte art.

At gå nærmere ind på spørgsmålet betragter jeg som liggende udenfor min opgave; det får blive de svenske bryologers sag både at undersøge, om FRIES omtaler *Bryum longicollum* i nogen af sine sydsvenske lokalfloraer ("Flora Hallandica", "Stirpes agri Femsionensis,") eller noget andet steds i sine skrifter på en

sådan måde, at man deraf kan drage nogen slutning om findestedet for *Webera lutescens*, og at gjenngå de gamle herbarier for muligens der at finde lignende oplysninger. —

Jeg benytter denne anledning til at pointere nødvendigheden af at revidere de gamle samlinger af celleplanterne, ikke blot af hensyn til de fremskridt, som kundskaben om disse væxter har gjort i årenes løb, og hvorved der stadigt er fundet nye arter eller de gamle er blevne delte i flere, men også af andre grunde. Disse planter er ofte så små, at de let unddrager sig opmærksomheden; deres optræden er ofte lunefuld, så at man undertiden kan finde dem i større mængde det ene år og et par år efter søge dem forgjæves på samme sted, uden at man kan forklare sig årsagen til deres forsvinden. Det kan derfor meget vel hælde, at om flere efter hinanden med større eller mindre mellemrum samler sådanne væxter i en og samme trakt, så kan den første undersøger gjøre fund, som unddrager sig de senere. Der skal derfor generationers nøjagtige undersøgelser til for at skaffe indgående kundskab til et nogenlunde udstrakt lands planteverden. Disse betragtninger indeholder ikke blot en teoretisk mulighed, men det er noget, som erfaringen har vist mig for den norske mosfloras vedkommende, at undersøgelsen af de gamle herbarier giver ganske godt udbytte. Således indeholder de i Danmark opbevarede norske mossamlinger, såvidt jeg erindrer, 5 eller 6 arter, som er fundne i Norge kun af de der tidligere botaniserende danske rejsende. At forholdet for Sveriges vedkommende vil vise sig at være omtrent det samme, derom nærer jeg ingen tvivl.

Stockholm 17:de Juni 1897.

Literaturofversigt.

Svensk botanisk literatur 1896.

Af TH. O. B. N. KROK.

A. I Sverige tryckta arbeten eller uppsatser.

Agardh, J. G., *Analecta algologica. Observationes de speciebus algarum minus cognitis earumque dispositione. Continuatio III.* Lundæ. Typis expressit E. Malmström. 4:o [tit; 140 s. + 1 tab.] — *Acta Univ. Lundensis* — *Lunds Univ. års-skrift* tom. 32. Andra afdeln. (= *Acta reg. soc. physiogr. Lund.* — *K. Fysiogr. sällsk. i Lund handl.* Ny följd. Bd. 7. II).

Äfven särskildt. — Ätföljes af: *Index Generum et Specierum quæ in opusculis Analecta Algologica cum Cont. I, II et III inscriptis memorantur.* — *Ibid.* 4:o [8 s.].

Ahlfgren, Fr. E., *Bidrag till kännedomen om compositéstammens anatomiska byggnad.* — *Akad. afh.*... för erhåll. af filos. doktorsgrad vid *Lunds Univ.* d. 11 nov. 1896. — *Lund. E. Malmströms boktryckeri.* 4:o [tit.; 86 + 1 sid. + 28 fig. i texten].

Andersson, Gunnar, *Svenska växtvärldens historia i korthet framställd.* — Med 1 karta och 53 figurer i texten. *Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner* 8:o [3; 106 s.].

Följdskrift, se *Sernander, R.*

Jfr *Nilsson, Alb.*, i *Tidskr. f. Skogshushålln.* 1896 s. (113 -) 118-121.

— Andra tillökade upplagan. Med 1 karta och 56 figurer i texten. — *Ibid.* 8:o [4 + 136 s.].

På tyska, med titel: *Die Geschichte der Vegetation Schwedens, Kurz dargestellt. Mit Tafel IV-V und 13 Figuren im Text,* i *Englers Botan. Jahrb.* 26: s. 432-550. — Äfven särskildt (s. 433-550). *Leipzig.* 8:o.

— *Über das fossile Vorkommen der Brasenia purpurea Mich. in Russland und Dänemark.* Mit 2 Tafeln. *Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner.* 8:o [24 s.].

— *K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22. Afd. III. N:o 1.* Äfven särskildt.

— *Hvad är Folliculites och Paradoxocarpus.* — *Stockholm, Geol. Fören. Förh., bd. 18: s. 538-542.*

— (Några mindre kända hybrider och former från Snäckgårdet på Gotland. — *Botan. Notiser* 1896: s. 25-26).

Areschoug, F. W. C., Beiträge zur Biologie der geophilen Pflanzen. Lund. E. Malmström's Buchdruckerei. 4:o [1; 60 s. + 28 fig. i texten]. — Acta Univ. Lundensis. Lunds Univ. års-skrift tom. XXXI. Andra afdeln. (= Acta reg. soc. physiogr. Lund.. — K. Fysiogr. sällsk i Lund handl. Ny följd. Bd. 6. IV).

Äfven särskildt.

Arnell, Axel, Fenologiska iakttagelser vid Framnäs [Säbrå sn, invid Hernösand] åren 1877—1896. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers 53; s. 716—721.

Växter: s. 718—720.

Arnell, H. Wilh., Moss-studier [Forts.]. — Botan. Notiser 1896; s. 97—110.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o. — Jfr Botan. Notiser 1894 + 1897.

— & *Jensen, C.*, Ein bryologischer Ausflug nach Täsjö. Mit einer Karte und einer Tafel. — Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [64 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 21. Afd. III. N:o 10.

Äfven särskildt.

B-n, J., Lindarne + Almen + Lingonbusken. — Läsnings för folket 1896; s. 124—129; 175—180; 288—292.

Borge, O., Nachtrag zur subfossilen Desmidiaceen-Flora Gotlands. — Botan. Notiser 1896; s. 111—113.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o. — Jfr. ibid. 1892.

— Ueber die Variabilität der Desmidiaceen. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers. 53; s. 289—294.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

— Australische Süßwasserchlorophyceen. Mit vier Tafeln. — Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [32 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22. Afd. III. N:o 9.

Äfven särskildt.

Botaniska Notiser för år 1896 . . . utgifne af *C. F. O. Nordstedt*. — Med 23 figurer i texten. Lund, Berlingska boktryckeri- och stiltjuteri-aktiebolaget. 8:o [2; IV; 294 s.].

Cleve, P. T., Diatoms from Baffins Bay and Davis Strait collected by M. E. Nilsson and examined by —. With 2 plates. Stockholm. Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner 8:o [22 s. + 2 onum.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22. Afd. III. N:o 4.

Äfven särskildt.

— Redogörelse för de svenska hydrografiska undersökningarna februari 1896 under ledning af G. Ekman, O. Pettersson och A. Wijkander. — V. Planktonundersök-

- ningar: vegetabiliskt plankton. Med en tafla. — *Ibid.* 8:o [32 s. + 1 onum.] — *Ibid.* N:o 5.
 Äfven särskildt.
- Dusén, K. F.*, Om Ölands och sydöstra Smålands *Gentiana*. — *Botan. Notiser* 1896: s. 11—20.
 Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.
- Dusén, P.*, New and some little known mosses from the west coast of Africa. I—II. Stockholm. Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 4:o [I (1895): 56 s. + 12 s. + 6 plates; II (1896): 44 s. + 1 plate]. — *K. Sv. Vet.-Ak. Handl.*, bd. 28. N:o 2 + 3.
 Äfven särskildt.
- Den eldslänska ögruppens vegetation. — *Botan. Notiser* 1896: s. 253—278.
 Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.
- E., L. P.*, Växternas grönska. — *Skogvaktaren* 1896: s. 138—139.
- Eliasson, A. G.*, Svampar ur C. J. Johansons herbarium. — *Botan. Notiser* 1896: s. 205—214.
 Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.
- Enumerantur plantæ Scandinaviæ. — Points-förteckning öfver Skandinavien växter. — — — 1. Phanerogamer och Kärlekryptogamer. Fjerde upplagan. (Tryckt som manuskript.) — Lund. Håkan Ohlssons boktryckeri. 8:o [128 s. + 8 onum.]
- Erikson, Johan*, Studier öfver sandfloran i östra Skåne. Med två taflor. — Stockholm. Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [77 + 1 s.] — *K. Sv. Vet.-Ak. Handl.*, Bihang, bd. 22. Afd. III. N:o 3.
 Äfven särskildt.
- Eriksson, Jakob*, Hvilka gräsarter kunna sprida rost till Berberisbusken? — *K. Landtbruks-Ak. Handl. och Tidskr.* 35: s. 177—181.
 På tyska i *Zeitschr. f. Pflanzenkrankh.* 6: s. 193—197.
- Nya undersökningar rörande svartrostens specialisering, spridning och uppkomst. — *Ibid.* s. 182—198.
 På tyska i *Jahrb. f. wissensch. Botanik* 23: s. 499—524. — I sammandrag, med titel: Resultaten af nya unders. etc. i *Landtmannen* 1896: s. 258—259 o. *Tidskrift för Landtmän* 1896: s. 318—320.
- , Några iakttagelser rörande blårosten å tallstammar, dess natur och förekomstsätt. — *Ibid.* s. 240—258.
 På tyska i *Centralblatt f. Bakteriologie etc.* 2: 2: s. 377—394.
- Hvad slags rost är det som hemsöker de australiska hveteskördarne. — *Ibid.* s. 261—264.

- På tyska i Zeitschr. f. Pflanzenkrankh. 6: s. 141—144.
- , Studier öfver Berberisbuskens hexqvastrost (*Puccinia Arhenatheri* Kleb.). — Med 3 taflor — Ibid. 356—369.
Äfven särskildt. Stockholm 1897 Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [16 s.].
- På tyska i Cohns Beitr. zur Biologie d. Pflanzen 8 (1897): s. 1—16 + Tafel. 1—111. — Äfven särskildt. Breslau 1897. 8:o [14 s. + 3 Tafeln].
- , Hvad är sädesrost och hvad kan göras mot densamma? — Anvisningar och råd till Sveriges sädesodlare. — Med en färglagd tafla. — Skrift utgifven på föranstaltande af Kgl. Landbruksakademien. Stockholm Kungl. Boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [3 onum. + 82 s.].
Utgör Småskrifter i landtbruk. VIII.
- , Botaniska väggtaflor. Ny serie: Tafl. 1—5. [Stockholm]. Lit. o. tr. i Gen. Stab. Lit. Anst. Föl.
Tafl. 1. Plommon. 2. Äpple. 3. Smultron. 4. Gulärter. 5. Morot.
- & *Henning, Ernst*, Die Getreideroste ihre Geschichte und Natur sowie Massregeln gegen dieselben. — Mit 13 Tafeln und 1 Karte in Farbendruck sowie 5 Abbildungen im Text. — Bericht über die am Experimentalfelde der Kgl. Schwedischen Landbau-Akademie in den Jahren 1890—93 ausgeführte Untersuchung. Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [2; VII; 463 + 1 s.].
Utgör: Meddel. från Kungl. Landbruks-Akademiens Experimentalfält N:o 38.
- E(riksso)n, J.*, Om berberisbusken såsom bärare och spridare af sädesrost. — Svenska Trädgårdsför:s Tidskrift 1896: s. 150—154; 164—168; 181—183.
Äfven särskildt. Stockholm, tryckt i Central-Tryckeriet, 1897. Stor 8:o [10 s.].
- Hellbom, P. J.*, Lichenæa neo-zeelandica seu Lichenes Novæ Zealandiæ a Sv. Berggren annis 1874—75 collecti, additis ceteris speciebus indidem huc usque cognitis, breviter commemoratis. Conscriptit —. Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [150 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 21 Afd. III. N:o 13.
Äfven särskildt.
- Hellsing, Gustaf*, Notes on the structure and development of the turfmoor Stormur in Gestrikland. Upsala Almqvist & Wiksells Boktryckeri-Aktiebolag. 8:o [tit.; 17 s.].
Ur Upsala Geol. Inst. Bull. 2: 2 (1895).
- Hemberg, Eug.*, På obanade stigar. Jaktskizzer, sagor och noveller från Lappland. Med 8 helsidesbilder efter för-

fattarens utkast. Stockholm, Albert Bonniers Boktryckeri. 8:o [4 onum. + 262 + 1 s.].

Företrädesvis växter: s. 143—152; 156—158.

Hemmenendorff, Ernst, *Scirpus pavvulus* Roem. & Sch. funnen på Öland. — Botan. Notiser 1896: s. 172.

Juhl, H. O., Mykologische Beiträge V. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers. 53: s. 213—224 (+ Fig. 5). Nachtrag zu Mykol. Beitr. IV: s. 224. — Jfr *ibid.* 1894 + 1895.

Jonsson, B., Zur Kenntniss des anatomischen Baues des Blattes. Lund. E. Malmströms Buchdruckerei. 4:o [tit.; 20 + 3 s. + I—II Tab.]. — Acta Univ. Lundensis — Lunds Univ. års-skrift tom. 32. Andra afdeln. (= Acta reg. soc. Physiogr. Lundensis — K. fysiogr. sällsk. i Lund handl. Ny följd Bd. 7. III.),

Äfven särskildt.

—, Iakttagelser rörande arsenikens inverkan på groende frön. — K. Landtbruks-Ak. Handl. och Tidskr. 35: s. 95—112.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

Kindberg, N. C., Om några skandinaviska mossarter. — Botan. Notiser 1896: s. 129—134; 189—197.

Kjellmark, Knut, se *Sernander, R.*

L., C., F., En egendomlig enbuske. — Sv. Trädgårdsför:s Tidskrift 1896: s. 102 (+ fig.).

Lagerheim, G., Ueber Phaeocystis Poucheti (Har.) Lagerh., eine Plankton-Flagellate. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers. 53: s. 277—288 (+ 7 fig. i texten).

Ldkst, O., Blitum-släktet. — Sv. Trädgårdsför:s Tidskrift 1896: s. 103; 118—119

—, Misteln. — *Ibid.* s. 28—29; 43.

Lindman, C. A. M., Polygonum aviculare L. f. litoralis (Link.) i Skandinavien. — Botan. Notiser 1896: s. 75—80.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

Malme, Gust. O. An., Några bidrag till Södermanland Hieracium-flora. — Botan. Notiser 1896: s. 157—171.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

—, Lichenologiska notiser. V. — *Ibid.* s. 179—183.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o. — Jfr. Botan. Notiser 1892 + 1895.

—, Ueber Triuris lutea (Gardn.) Benth. & Hook. Mit zwei Tafeln. Stockholm. Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [16 s.] — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 21. Afd. III. N:o 14.

Äfven särskildt.

—, Die Xyridaceen der ersten Regnell'schen Expedition. — Mit zwei Tafeln. — Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A.

Norstedt & Söner. 8:o [27 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22, Afd. III, N:o 2.

Äfven särskildt.

- Die Burmannien der ersten Regnell'schen Expedition. Ein Beitrag zur Kenntnis der amerikanischen Arten dieser Gattung. — Mit einer Tafel. — Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner 8 o [32 + 1 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22 Afd. III. N:o 8.

Äfven särskildt.

- Neuman, L. M.*, Anteckningar från en botanisk resa till Bornholm 1894. — Botan. Notiser 1896: s. 85–92.
 —, Om *Carex muricata* * *microcarpa* L. M. Neum., och dess nomenklatur. — Ibid. s. 231–235.
 —, Studier öfver Skånes och Hallands Flora III. — Ibid. s. 279–291. — Jfr. Ibid. 1882, 1883 och 1889.
 —, Botaniska anteckningar från en resa i Norge 1893. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers. 53: s. 511–517.
Nilsson, Alb., Om örtrika barrskogar. — Tidskr. f. Skogshushållning 24: s. 193–209.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. Stockholm, Isaac Marcus' Boktr.-Aktiebolag. 8:o.

Nordstedt, C. F. O., Index Desmidiacearum citationibus locupletissimus atque bibliographia auctore —. Lundæ typis Berlingianis. 4:o [tit.; 310 s.]

- , se Botaniska Notiser. + *Brenner, M.* (Tillägg).

Nyman, Erik, Om byggnaden och utvecklingen af *Oedipodium Griffithianum* (Dicks.) Schwægr. — Akad. afh. . . . i Upsala . . . för vinnande af filos. doktorsgrad d. 27 maj 1896. Upsala Akademiska boktryckeriet Edv. Berling. 8:o [tit.; 36 s. + 1 pl.]

- , Om några kotteformer af granen. — Botan. Notiser 1896: s. 227–231.

Äfven särskildt, 8:o [4 onum. s.]

- , (Åtskilliga anmärkningsvärdare bildningsafvikelser hos jämtländska fjällväxter. — Ibid. s. 231).

Olsson, P., Växtlokaler för nya eller sällsynta växter i Norrland. — Botan. Notiser 1896: s. 35–41.

- , Jemtlands fanerorganer och ormbunkar. Tillägg. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers. 53: s. 101–156.

Persson, John, Bidrag till Vestergötlands och Bohusläns mossflora. — Botan. Notiser 1896: s. 81–85.

Rosenberg, O., Om den anatomiska byggnaden hos *Parnassia palustris*. — Botan. Notiser 1896: s. 223–227 (+ 2 fig. i texten).

Äfven särskildt, utan pag. 8:o.

Rosendahl, H. V., Lärobok i farmakognosi. Häft. 3. Umbellifera — Rubiacee. Upsala Almqvist & Wiksells Boktr.-Aktieb. 8:o [s. 257—384].

Sernander, Rutger, Några ord med anledning af Gunnar Andersson, Svenska växtvärldens historia. — Botan. Notiser 1896: s. 114—128.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

—, & *Kjellmark, Knut*, Eine Torfmooruntersuchung aus dem nördlichen Nerike. Mit Pl. XVI—XIX. Upsala Almqvist & Wiksells Boktryckeri-Aktiebolag. — 8:o [tit.; 28 s.].

Ur: Upsala Geol. Inst. Bull. 2: 2 (1895).

Simmons, H. G., Några bidrag till Färöarnes flora. I. Bot. Notiser 1896: s. 65—75. — [II. Ibid, 1897: s. 69—74].

På tyska i Botan. Centralblatt 67: s. 321—328.

—, *Fontinalis antipyretica* L. β monensis Cardot et Simmons nova var. — Ibid. s. 222.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

Skogens jättar. — Skogvaktaren 1896: s. 126—127; 141; 255—256 (notiser).

Starbäck, Karl, Sphaerulina halophila (Bomm. Rouss. et Sacc.) en parasitisk pyrenomycet. — Med en tafla. — Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [19 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang bd. 21. Afd. III. N:o 9.

Äfven särskildt.

Stenström, K. O. E., Några Hieracia macrolepidea från syd-vestra Sverige. — Botan. Notiser 1896: s. 27—35.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

—, Några Skandinaviska former af Hieracium Auricula Lamk et DC. — Ibid. s. 134—141.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

—, En hieraciologisk exkursion till Femsjö i Småland. — K. Sv. Vet.-Ak. Öfvers. 53: s. 473—481.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

—, Bidrag till Skånes Hieracium-flora. Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [42 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22. Afd. III. N:o 7.

Äfven särskildt.

Strindberg, August, Jardin des plantes. I—II. [på omslaget:] Göteborgs handelstidnings Aktiebolags tryckeri. Liten 8:o [80 s.]

Uti II: s. 42—55: Hvar äro vexternas nerver?; s. 56—62: Alpviolen, belysande den Stora oordningen och det Oändliga sammanhanget; s. 69—75: Jerneken; s. 76—80: Paralipomena och upprepningar.

- Strömbom, N. G.*, Våra vanligaste Svenska Svampar, ätliga och giftiga. Försök till handledning i svampkänedom för nybegynnare. Uppl. 4, öfversedd och tillökad. Stockholm, Ivar Hæggströms boktryckeri. 8:o [96 s. + 1 fargl. pl.].
- Sundberg, Carl*, Mikroorganismerna från läkarens synpunkt. Senare afd. Första Häftet. [på omslaget: Upsala. Almqvist & Wiksells Boktr.-Aktieb. 8:o [s. 161-304].
- Tolf, Rob.*, Torfbildning. — Sv. Mosskulturför:s tidskrift 1896 N:o 4: s. 7-26.
- , Fynd i mossar och deras underlag. — *Ibid.* s. 126-128.
- , Mosskulturens botaniska (och zoologiska) afdelning. — *Ibid.* s. 162-176.
- , Snyltsvampar och Skadeinsekter. II. Sådes- och gräsrost. — *Ibid.* 1896: s. 31-39; 145-151; 183-191; 253-259.
- Trybom, Filip*, Sjön Bunn i Jönköpings län. — Norrköping M. W. Wallberg & C:o boktryckeri. 8:o [27 s. + 1 tafla].
Växter: s. 12-14. — Utgör: Medd. från K. Landbruks styrelsen 1896. N:o 1 (N:o 31).
- Vestergren, Tycho*, Bidrag till kännedomen om Gotlands svampflora. — Med en tafla. — Stockholm Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. 8:o [29 s.]. — K. Sv. Vet.-Ak. Handl., Bihang, bd. 22. Afd. III. N:o 6.
Äfven särskildt.
- , Om *Malva Alcea* L. \times *moschata* L. och dess förekomst i Sverige. — Botan. Notiser 1896: s. 215-220 (+ 6 fig. i texten).
Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.
- V(esterlund), O.*, Rön angående den högnordiska granens frösättning. — Årsskrift från fören. för skogsvård i Norrland åren 1894 och 1895 (Stockholm 1896. 8:o) s. 21-29.
- Wittrock, V. B.*, *Viola*-studier II. A contribution to the history of the pansies having special reference to their origin. Bidrag till de odlade penséernas historia med särskild hänsyn till deras härkomst. Med 70 bilder i texten och en tafla. — Stockholm Isaac Marcus' Boktr.-Aktiebolag 1895 [på omslaget 1896; på sid. 78 i texten; Tryckningen afslutad den 12 maj 1896]. Stor 8:o [78 s.]. — *Acta horti Bergiani* bd. 2. N:o 7.
Äfven särskildt. — *Viola*-studier I utkommo 1897.
- , Till kulturväxternas historia. Föredrag på Kungl. Vetenskapsakademiens högtidsdag den 31 mars 1896. — Sv. Trädgårdsför:s tidskrift 1896: s. 49-54; 65-69; 81-84.

Äfven särskildt. Stockholm, Centraltryckeriet. Stor
8:o [13 s.].

Wulff, Thorild, Some remarks on the flora of the Isle of
Wight, England. — Botan. Notiser 1896: s. 53—64.

Örtenblad, Th., Notiser om Norrlands skogsträd. I. Tallen.
— Årsskrift från fören. för skogsvård i Norrland åren
1894 och 1895 (Stockholm 1896. 8:o): s. 1—5 + plansch.

(Biografi, bibliografi, m. m.)

Andersson, Gunnar, Om konservering af quartära växtle-
mingar. — Stockholm, Geol. Fören. Förh., bd. 18: s.
492—498.

Fries, Th. M., Bidrag till en lefnadsteckning öfver Carl von
Linné. IV—V. — Inbjudningsskrift + d:o . . . Upsala
Akademiska boktryckeriet Edv. Berling. 8:o [IV = tit.
+ s. 167—224 + V; V = tit. + s. 225—274].

Krok, Th. O. B. N., Svensk botanisk litteratur 1895. — Botan.
Notiser 1896: s. 237—247.

Äfven särskildt. 8:o [11 s.].

(Exsiccata.)

Dahlstedt, H., Herbarium Hieraciorum Scandinaviae. Centu-
ria X [på omslaget:] Stockholmiae. fol. [textbladet: Lin-
köping, Linköpings Lithografiska Aktiebolag. 2 onum. s.]

Migula, W., Sydow, P. et Wahlstedt, L. J., Characeae exsic-
catae Fasc. III. N:o 51—75.

Wittrock, V., Nordstedt, O., Lagerheim, G., Algæ aquæ dulcis
exsiccatae præcipue scandinaviae quas adjunctis algis ma-
rinis chlorophyllaceis et phycochromaceis distribuerunt . . .
Fasc. 26—29 (N:ris 1201—1250; 1251—1300; 1301—1350;
1351—1400). Stockholmiae excudit Isaac Marcus' boktr.-
aktiebolag. 8:o [2; 2; 2; 2 s.].

Aftryck af beskrifningar på de nya formerna och några
anmärkningar i Botan. Notiser 1897: s. 75—94.

— Äfven särskildt med o'örändr. pag. 8:o.

Referat af *V. Wittrock* jemte diagnoser till de nya
amerikanska arterna i The Botanical Gazette [Chica-
go] 23 (1897): s. 196—198.

B. I utlandet tryckta uppsatser.

Borge, O., Uebersicht der neu erscheinenden Desmidiaceen-
Litteratur. V—VI. — La Nuova Notarisia 1896: s.
44—69; 109—130.

Båda äfven särskildt med dubb. pag. [på omslaget:]
Padova-Tip. del Seminario. 8:o [26 s. + 22 s.].

- Dahlstedt, H.*, Hieracium-släktet. — Jönsson, Helgi, Bidrag til Öst Islands flora i Botan. Tidskrift [Kjøbenhavn. 8:o] 20: s. 352—357.
- Eisen, G.*, Biological studies on figs, caprifigs and caprification. — Proc. Calif. ac. of sc. ser. 2. vol. 5: 2 s. 897—1003.
- Ekstam, Otto*, Neue Beiträge zur Kenntnis der Gefässpflanzen Novaja Semlja's. — Engler, Botan. Jahrbüch., 22: s. 184—201.
Äfven särskildt. [på omslaget:] Leipzig Wilhelm Engelmann 8:o [s. 183—201].
- Grevillius, A. Y.*, Morphologisch-anatomische Studien über die xerophile Phanerogamenvegetation der Insel Oeland. Ein Beitrag zur Kenntnis der oberirdischen vegetativen Organe xerophiler Pflanzen. — Mit Tafel I—III. — Engler, Botan. Jahrbüch. 23: s. 24—108.
Äfven särskildt. [på omslaget:] Leipzig Wilhelm Engelmann. 8:o [s. 23—108].
- Hulling, J.*, Beiträge zur Flechtenflora Nordamerikas. — Hedwigia 35: s. 186—193.
Äfven särskildt. Druck von C. Heinrich, Dresden. 8:o [s. 185—193].
- Juel, H. O.*, Ueber Aecidium Galii Pers. — Hedwigia 35: s. 194—198 (+ 2 fig. i texten).
Äfven särskildt, med oförändr. pag. Druck von C. Heinrich, Dresden. 8:o.
- Kindberg, N. C.*, New or less known species of acrocarpous mosses from North America and Europe. — Revue bryologique 23: s. 17—23.
Följdskrift: *Britton, Elisabeth, G.*, Criticisms of New or less known species etc. — Ibid. s. 72—73.
- et *Roell, Jul.*, Excursions bryologiques faites en Suisse et en Italie, Pan 1895. — Bull. d. Società bot. Italiana 1896: s. 14—22.
- Kjellman, F. R.*, Fucaceæ [slut], Dictyotaceæ. — Engler u. Prantl, Die natürl. Pflanzenfam. Lief. 141 (1896): s. 289—297.
"Gedrucht in November 1893".
- Klercker, John af*, Ueber zwei Wasserformen von Stichococcus. (Hierzu Tafel VI). — Flora 82: s. 90—106.
- Lidfors, Bengt*, Zur Biologie des Pollens. — Jahrbüch. f. wiss. Bot. Bd. 29: s. 1—38.
Äfven särskildt. Berlin. Gebrüder Borntraeger, 8:o [tit.; 38 s.]
- , Zur Physiologie und Biologie der wintergrünen Flora. Vorläufige Mittheilung. — Botan. Centralblatt 68: s. 33—44.

Lindberg, G. A., *Rhipsalis hadrosoma* nov. spec. (Mit einer Abbildung.) — Monatschrift f. Kakteenkunde 1896: s. 53—

Äfven särskildt. 8:o [2 unum. s. † pl.].

Lindman, C. A. M., *Castanea sativa* Mill. mit Honigblumen. — Botan. Centralblatt 65: s. 401—403.

Äfven särskildt. Druck von Gebrüder Gotthelft in Cassel. 8:o. [3 s.].

Lundström, A. N., *Salices*. — Jónsson, Helgi, Bidrag til Øst-Islands Flora i Botan. Tidsskrift [Kjøbenhavn. 8:o] 20: s. 336—338.

Löfgren, Alberto, A flora da Lagôa santa, Rio de Janeiro Companhia Typographica do Brazil. 8:o [15 s.]

Ur Revista Brazileira, Tom. II, fasc. 30 enl. titelbladet. — Utgör referat med tillägg af: Warming, E., Lagôa santa et bidrag til den biologiske plantegeografi.

Rosenberg, Otto, Die Stärke der Pflanzen im Winter. (Vorläufige Mittheilung). — Botan. Centralblatt 66: s. 337—340.

Äfven särskildt. Druck von Gebr. Gotthelft, Cassel. 8:o [4 s.].

Stenström, K. O. E., Bornholmska Hieracier (*Hieracia Bornholmensis*). — Botan. Tidsskrift 20: s. 187—239.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

Strindberg, August, *Sylva sylvorum*. Livr. 1:re Paris-Impr. G. Bailly. 16:o (s. 1—72). —

Ref. har ej sett mer än 1:re Livr. Jfr: *Strindberg, A.*, Jardin des plantes.

Chap. I: s. 5—16: Le Cyclame; Chap. III s. 27—48: Ou des plantes ont-elles leur nerfs?

Tillägg.

Grevillius A. Y. Studier öfver vegetationen i vissa delar af Jemtlands och Vester Norrlands län med hänsyn till det geologiska underlaget. Stockholm 1895. 4:o — [på omslaget:] Sveriges geol. undersökning. Ser. C. N:o 144. — Består af:

[1] Studier öfver växtsambällenas utveckling på holmar i Indals- och Årgermanelfven. — Stockholm 1895 Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt & Söner. [tit. + 18 s.] — Jfr föreg. literaturfört. (hvari annat titelblad anföres).

[2] Studier öfver vegetationens sammansättning på olika berggrund inom nordligaste delarne af Jemtlands och Vesternorrlands län. — Ibid. 1895. [tit. + 16 s.]

Holst, N. O., Beskrifning till Kartbladet Skanör. — Stockholm 1895. Kungl. boktryckeriet. P. A. Norstedt &

Söner. 8:o [29 s.]. — Sveriges geol. undersökning. Ser. Aa. N:o 112.

Växtlemningar. s. 13—22.

Kellgren, A. G., Vegetationen inom Gefleborgs län. — Alb. Blomberg, Praktiskt geologiska undersökningar inom Gefleborgs län [Stockholm 1895. 4:o] s. 19—23. — Sveriges geol. undersökning. Ser. C. N:o 152.

Bihang.

Utländingars i Sverige tryckta uppsatser

a) Original.

Brenner, M., Mossor, insamlade i Kajana Österbotten och angränsande delar af Norra Österbotten och Norra Karelen. — Botan. Notiser 1896: s. 183—188.

—, Några ord om namnen *Euphrasia tenuis* och *micrantha* och dermed betecknade växtformer. — Ibid. s. 197—201.

Tillägg af utgifvaren: s. 201—202.

Gelert, O., *Batrachium peltatum* (Schrank) * *suecicum* nom. nov. — Botan. Notiser 1896: s. 221.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

Kaalaas, B., *Scapania gymnostomophila* n. sp. Descripsit — Botan. Notiser 1896: s. 21—22.

Olsson, P. Hj., Svenska växtnamn i sydvästra Finland. — Botan. Notiser 1896: s. 1—10.

Störmer, Karl, Om en art *Puccinia* paa *Polemonium coeruleum*. — Botan. Notiser 1896: s. 214.

Äfven särskildt, med oförändr. pag. 8:o.

b) Öfversättningar.

Landolt, El., Skogen i naturens och människans hushållning. Föredrag af —. Fritt från tyskan af *H. Nordenadler*. — Tidskr. f. Skogshushållning 24: s. 141—149.

Förökningssätt, särskildt hvad beträffar den vegetativa förökningen, Om olika — (Efter en uppsats af *Zeiner-Lassen* i "Gartner Tidende") — Skånska Trädgårdsför. Tidskr. 1896: s. 46—51.

Ormbunkarnes lif, Något om. Öfversättning från "The Gardener's Magazine" af *H. H.* — Ofv. sällsk. Hortikulturens Vänners i Göteborg förh. år 1895: s. 94—97.

Tiselius, G., Potamogetones suecici exsiccati. Fasc. III. N:ris 101—150. Stockholmiae 1897.

Med denna fascikel afslutas detta vackra exsiccaturverk. Vi återgifva här innehållsförteckningen och "Notulæ"

Index tertii fasciuli.

101. Potamogeton mucronatus Schrad. Forma <i>minor</i> Tis.	123. — pectinatus L. P. <i>zeosteraceus</i> Fr? (primus)
102. — pusillus L. <i>a vulgaris</i> Reich.	124. — — — (secundus).
103. — — β tenuissimus Koch.	125. — — — (tertius).
104. — rutilus Wolfg.	126. — — F. <i>pinguis</i> Tis.
105. — — F. <i>simplicissima</i> Tis (junior).	127. — — F. <i>spissa</i> Tis.
106. — rutilus Wolfg. F. <i>simpli-</i>
<i>cissima</i> Tis. (fructi-	128. — — F. <i>incrustedata</i> Tis.
ficans).	129. — — β <i>profensus</i> Wallr?
107. — vaginatus Turcz. F. <i>tenuior</i> Tis. (floreus).	130. — — α <i>scoparius</i> Wallr?
108. — — F. <i>tenuior</i> Tis. (fructificans).	131. — — F. <i>longipeduncu-</i>
<i>lata</i> Tis.
109. — — F. <i>validior</i> Tis. (floreus).	132. — — γ <i>dichotomus</i> Wallr?
110. — — F. <i>validior</i> Tis. (fructificans).	133. — — F. <i>notabilis</i> Tis.
111. — filiformis Pers. F. <i>vulgaris</i> Tis. (floreus).	134. — natans L. F. <i>fluviatilis</i> Fr.
112. — — F. <i>vulgaris</i> Tis. (fructificans).	135. — sparganifolius Læst.
113. — — F. <i>minor</i> Tis.	136. — alpinus Balb. F. <i>bre-</i>
<i>vifolia</i> Tis.
114. — — F. <i>major</i> Tis. (prima)	137. — gramineus L. F. <i>ma-</i>
<i>rina</i> Tis.
115. — — F. <i>major</i> Tis. (secunda).	138. — — F. <i>ovatifolia</i> Tis.
116. — — F. <i>fasciculata</i> Wolfg.	139. — — F. <i>lanccolatifolia</i> Tis.
117. — pectinatus L. P. <i>filiformis</i> \times <i>pectinatus</i> Almqu. (primus).	140. — — F. <i>terrestris</i> Tis.
118. — — — (secundus).	141. — nitens Web? F. <i>com-</i>
<i>paranda</i> Tis.
119. — — — (tertius).	142. — — F. <i>terrestris</i> Tis. (major).
120. — — F. <i>laxa</i> Tis. (prima).	143. — — — (alia).
121. — — — (secunda).	144. — lucens L. γ <i>longipetiolatus</i> Tis.
122. — — — (tertia).	145. — perfoliatus L. F. <i>simplex</i> Tis.
	146. — — F. <i>longifolia</i> Tis.
	147. — densus L.
	148. — trichoides Cham.
	149. — obtusifolius M. K.
	150. — — F. <i>insolita</i> Tis.

102. *Potamogeton pusillus*. L. *a vulgaris* Reich. Hæc species in terra nostra non paulum variat. In herbariis externis quoque variationes singulæ, singulis nominibus appellatæ, occurrunt sed specimina plurima, quæ in herbariis vidi et quæ ipse accepi adeo male ac non satis sunt conservata, ut dijudicare non possim, utrum cum formis nostris congruant necne. Ejusmodi sunt *P. pusillus* subsp. *Sturrockii* Bennett, *P. pauciflorus* Pursh, *P. intricatus* Nolte, *P. Berchtoldi* Fieber, *P. panormitanus* Biv. etc. Omnes fere has plantas formas variantes nondum certe limitatas existimare cogor.

Pari modo se res habet si *P. gracilem* Fr. respicimus, cujus plantæ specimina originalia in herbario proprio possideo, neque tamen satis ad distribuendum numerosa.

Sequentem quoque numerum 103, *P. pusillum* β tenuissimum Koch nihil aliud nisi formam teneram *P. pusilli* L. habeo, nullaque alia re quam teneritate ab eo disjuncta.

105. *Potamogeton rutilus* Wolfg. F. *simplicissima* Tis. Hujus plantæ, apud nos rarissimæ, hoc specimen dedi, ut folia infima, quæ media jam æstate putrescere solent conspicua redderem. Talia autem folia speciminum exsiccatorum non vidi, neque in icone Reichenbachii ea videre licet. Brevia sunt, linearia et obtusa, neque cuspidata sicut folia cetera, quam ob rem gemmarum reliquæ anni præteriti esse mihi quidem videntur. Hæc igitur planta non ex fructibus sed ex hibernaculis axillarum superiorum procreata est. Quum gemmæ vere ineunte progrediuntur hæc gemmarum folia inter se secernuntur.

Hanc rationem secutus, plantam jure quodam binennem existimaverim.

107. *Potamogeton vaginatus* Turcz. F. *tenuior* Tis. Lætor, quod hanc tam speciosam plantam totam, ac perfectam dare possum, eamque talem, qualem nunquam in herbariis reperi. Locus ubi numeri 107

—108 crescunt is sane locus Sueciæ est, qui maxime sub meridium vergit. In Suecia boreali hæc planta multo validiorem se præbet, quam rem in numeris 109—110 videre licet.

Ceterum est animadvertendum plantam ad ordinem ligulatorum, quos vocant, qui vulgo foliis filiformibus designatur, caulem ferre, quo nullum unquam aliud apud Potamogetones vidi crassiorem.

Fructus aliquanto minores sunt, quam eos apud *P. pectinatum* L. videre licet.

114. *Potamogeton filiformis* Pers? *F. major* Tis. Hæc forma atque numeri sequentes 115—116 ad *P. pycnostegum* Kihlm. (in museo botanico Upsaliensi) et fortasse ad *P. marinum* β *alpinum* Bl. accedere mihi videntur. Hæ sunt formæ boreales, vulgo aliquanto majores. In aqua dulci et alte supra mari sita nascuntur, quum contra ea formæ priores, nris 111—113, sunt minores et in aqua salsa sæpissime inveniuntur.

117. *Potamogeton pectinatus* L. *Potamogeton filiformis* \times *pectinatus* Almqu.

Ad speciem *P. pectinatum* L. formas valde diversas redegi. Complures earum ab auctoribus variis nominibus sunt appellatæ, sed specimina plurimo exsiccata, quæ in herbariis occurrunt adeo male sunt lecta et conservata, ut mihi ad dijudicandum difficillimum fuerit, utrum ad quandam formam Suecicam referri possint, necne. Neque raro mihi videtur forma una eademque nominibus diversis appellata esse. Descriptionibus solis auctorum has res dijudicare mihi quoque difficillimum sæpe fuit. Quæ quum ita sint nomen unum Linneanum *speciale* *pectinatum* omnibus servans, nomen *formale* interim formis iis Suecicis posui, quæ mihi *certe* et, ut ita dicam, *fixæ* videntur. Ceterum hic præbeo formas non paucas, quæ in herbariis antea non visæ sunt.

120. *Potamogeton pectinatus* L. *F. laxa* Tis.

Teneri et gracili habitu cauleque albo hæc forma atque duæ sequentes præter ceteras exstant. Non paulum tres priores, n:is 117—119, in memoriam revocant, sed aliæ res effecerunt, ut eas, n:is 120—122, formam propriam *laxam* exposui. Multos per annos eas perscrutatus fructus earum adultos demum reperi, id quod in numero 121 videre licet. Hoc mihi in prioribus, n:is 117—119, numquam contigit.

123. *Potamogeton pectinatus* L. *P. zosteraceus* Fr?

Hæc forma et duæ sequentes variationibus Potamogetonum testimonio illustri sunt. Numeros 123 et 124 inter se parum consentaneos in ipso eodemque loco sed diversis temporibus collegi numerum 125 in eorum propinquitate. Hanc, quam proxime dixi, plantam, quod verum specimen *P. zosteracei* Fr. dare potui, me gaudet magnopere. Omnes tres mihi tamen nihil aliud quam formæ variantes *P. pectinati* L. esse videntur.

126. *Potamogeton pectinatus* L. *F. pinguis* Tis.

Hæc quoque forma ab amico in rebus botanicis diligentissimo Axel Torssander collecta, ad *P. zosteraceum* Fr. vergere videtur. Quam formam, quum ex coeli locique natura profecta videatur, ad speciem Linnaei pectinatam referre non dubito.

127. *Potamogeton pectinatus* L. *F. spissa* Tis.

Hæc forma luxuriosa a botanicis Anglicis ad *P. flabellatum* Bab. est relata et specimina alia et varia pectinati, a me lecta, botanici Anglici *P. flabellatum* quoque nominaverunt. Quum autem exemplaria Anglica, quæ accepi, multitudinem formarum præbeant, pro certo affirmare non possum, quænam formæ pectinati Sueciæ merito cum *P. flabellato* Bab. consentiant.

128. *Potamogeton pectinatus* L. *F. incrustata* Tis.

Hæc planta foliorum inferiorum et ligulorum latitudine non paulum de *P. zosteraceo* Fr. nos comonefacit. In aqua salsa sola nascitur et est Bryozois largiter incrustata.

129. *Potamogeton pectinatus* L. F. *protensa* Wallr?
Fructus maximi, egregii et perfecte adulti hujus
plantæ, quæ in aqua dulci et profunda nascitur, præ-
sertim sunt observanda.

Hanc formam opinor — jure an injuria dicere non
audeo — omnium *Potamogetonum* in nostra terra ha-
bitantium, optimam *P. pectinatus* L. ferre imaginem.

131. *Potamogeton pectinatus* L. F. *longipedunculata*
Tis. Planta cum pedunculis longissimis foliisque bre-
vioribus. Folia sunt brevissima et disjuncta. In aqua
salsa et profunda planta nascitur, non emergit, ægre
fructificat.

133. *Potamogeton pectinatus* L. F. *notabilis* Tis.
Multis ex partibus hæc forma cum priori, n:o 132,
coire videtur. Atque fructibus quidem paulo minori-
bus aliisque rebus ad *P. vaginatum* Turcz. inclinatur.

134. *Potamogeton natans* L. F. *fluvialis* Fr.
Forma foliorum ceterisque aliis rebus hæc planta
melius, quam quæ in Fasc. I, n:o 3 dedit, cum *P. na-
tans* f. *fluviali* Fr. congruere mihi videtur.

135. *Potamogeton sparganifolius* Læst. Hæc planta
Læstadii pulcherrima multo altior supra mari nascitur
quam quæ in Fasc. I, n:o 5. a me data est. Foliis
linearibus et longissimis excellit.

139. *Potamogeton gramineus* L. F. *lanccolatifolia*
Tis. Hæc planta sane demonstrat, quomodo natura loci
et modus vivendi partes plantarum aquaticarum exte-
riores conformare possint. Folia ejus sunt pleraque
longe petiolata, neque tamen eam ad *P. gramineum*
L. referre dubito. Proxime ad numerum 29 Fasc.
primi accedere videtur.

146. *Potamogeton perfoliatus* L. F. *longifolia*
Tis. In hac planta videre licet, quantam vim in for-
mam foliorum rapiditas aquæ habeat. Quæ aquæ rapi-
ditate planta neque emergere nec fructificare potest.
Æstate ineunte planta est legenda, quoniam parte
æstatis jam exacta folia pleraque putrescunt.

147. *Potamogeton densus* L. Hanc et sequentem plantam, n:o 148, duas in Suecia rarissimas, non satis multas in nostris regionibus comparare potui, quare hoc fasciculo exemplaria præbui Danica, ex iisdem fere quibus aquod nos floræ finibus collecta. Quæ exemplaria Danica I. Baagøe, vir in genere Potamogetonum peritissimus, mihi amicissime misit. Id tantum est dolendum, quod omni opera data nulla alia hujus, quam loco posteriore diximus n:o 148, specimina comparare potuit, quam quæ aliqua ex parte sunt defecta.

149. *Potamogeton obtusifolius* M. K. Hunc et sequentem numerum 150 addidi, ut numerum 99 Fasc. II supplerem. Num. 149 est specimen largius quam quod in Fasc. II, n:o 99, datum est. Num. 150 formam apud nos rariorem præbet, in qua præter cetera color æneus, et spicæ interruptæ et frectus perpauci sunt observanda.

Ryan, E. og Hagen J., Iagttagelser over mosernes udbredelse i den sydvestlige del af Smålenenes amt. (Det Kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter. 1896 N:o 1 p. 1—168).

Förff. hafva här gifvit oss en grundlig framställning af mossfloran i trakten af Fredrikstad, hvilken förut var så godt som okänd. Efter en kort historik meddelas en allmän karaktäristik af det undersökta områdets naturförhållanden, de särskilda häradernas mossflora, arternas fördelning efter underlaget (hvarvid påvisas att porfyrområdet har en från granit- och gneisområdet i viss mån afvikande flora), arternas fördelning efter klimatiska grupper, hvarvid visar sig att traktens mossflora kan karaktäriseras som sydlig kust- och låglandsflora (med få arktiska men många subartiska arter).

Artantalet går till 504, däraf 101 lefvermossor, 381 egentliga löfmossor och 22 Sphagna. Som nya uppställas och beskrivas: *Bryum litorale*, *Didymo-*

don rubellus v. *pallens*, *Anomodon attenuatus* v. *immersa*, *Thuidium delicatulum* v. *tamarisciforme* och *Plagiotheceum latebricola* v. *gemmascens*. Som förut ej kända från Norge anföras: *Sphagnum Warnstorfi* och *quinquefarium*, *Archidium phascoides*, *Acaulon muticum*, *Hymenostomum rostellum* och *squarrosum* *Dicranella humilis*, *Dicranum Scottianum*, *Campylopus turfaceus*, *Didymodon spadiceus*, *Barbula gracilis*, *Tortula pulvinata* och *montana*, *Grimmia trichophylla*, *Zygodon Stirtoni*, *Bryum Marratii*, *atropurpureum*, *comense* och *Stirtoni*, *Philonotis laxa?*, *Polytrichum perigoniale*, *Fontinalis hypnoides*, *Eurhynchium Schleicheri*, *Rhynchostegium confertum*, *Hypnum lycopodioides*.

Förutom utförlig redogörelse för hvar arts utbredning finnas ofta andra anmärkningar bifogade.

Det är dylika specialverk, som komma att utgöra en viktig grundval vid utarbetandet af ett helt lands flora.

Gürke, M., *Plantæ Europææ. Enumeratio systematica et synonymica plantarum phanerogamicarum in Europa sponte crescentium vel mere inquilinarum. Operis a D:r K. RICHTER incepti tomus II.* Leipzig. W. Engelmann. 1897. 5 Mrk.

Denna del, som delvis författats af d:r GÜRKE, innefattar Archichlamydeæ från Juglandææ till och med nästan alla Chenopodiaceæ. Den är något olik första delen, i det att utbredningen är tydligare angifven, och citaten ordnade kronologiskt. Hybriderna få ej artnamn, när föräldrarna äro kända.

Smärre notiser.

Ernst Joseph Samuel Linnarsson afled d. 27 juli 1897. Han var född i Skara d. 13 maj 1837, blef student i Upsala 1855, fil. kand. 1866, kollega vid Sköfde läroverk 1868. Han var en stor blomstervän, men det blef ej af för honom att publicera mer än Sköfde-traktens flora (1886). Redan tidigt samlade han material till en Flora öfver Vestergöt-

land och hade fått löfte om att den skulle förläggas af en bekant, men den blef aldrig publicerad. I sin ovanligt rikhaltiga trädgård odlade han äfven många inhemska växter och meddelade andra sina iakttagelser deröfver.

Axel Th. Goës afled den 20 aug. 1897. Han var född den 10 aug. 1835 på Sättra i Röks socken i Östergötland, deltog i Torells expedition till Spetsbergen 1861, guvernementsläkare på S:t Barthelemy 1865—70. sedan provinsialläkare i Sverige. I Bot. Not. 1867 har han skrivit om Vegetationen på S:t Barthelemy.

Till docent i botanik vid Lunds Universitet är d:r **BENGT LIDFORS** utnämnd.

Vetenskapsakademien d. 8 sept. Prof. **WITTRÖCK** rodogjorde för det hufvudsakliga innehållet i en af honom utgifven afhandling, "Morfologisk biologiska och systematiska studier öfver *Viola tricolor* L. (i Acta Horti Bergiani. II). Föredragaren framhöll en del förut obeaktade eller missuppfattade morfologiska och biologiska egendomligheter hos violablomman, hvilka, utom det intresse, de i och för sig ega, äfven hafva stor betydelse för de olika formernas klassifikation. Vid Bergianska trädgården hade sedan 1893 en mängd former af *Viola tricolor* och andra med henne beslägtade former odlats och pröfvats med afseende på sin konstans. Det hade härvid visat sig, att Skandinavien eger en mängd konstanta former af denna formgrupp, hvilka kunde särskiljas genom utpräglade morfologiska och biologiska karaktärer, bland annat genom blommans färg.

(Afhandlingen, som innefattar 142 sid. i stor 8:o med 17 textfigurer och 24 delvis färglagda dubbelplanscher, säljes i bokhandeln för det billiga priset

af 8 kr. och är nödvändig för alla, som vilja taga noggrann kännedom om de skandinaviska formerna af nämnda växtgrupp. — Utg.)

Agardhs bibliotek. Prof. J. G. AGARDH har donerat sitt botaniska bibliotek till botaniska institutitionen vid Lunds universitet på ungefär samma vilkor som förut algherbariet.

Spermatozoider hos Coniferer och Cycadeer. I början af Botanisches Centralblatt för i år meddelar S. IKENO i Tokio, att han funnit spermatozoider hos *Cycas revoluta*, och S. HIRASE, att han sett sådana hos *Ginkgo biloba*. Den generativa cellen i pollenröret delar sig i 2 äggformiga celler, som få spiralförmigt sittande cilier och utveckla sig till rörliga spermatozoider. I juni och juli-numret af Botanical Gazette har J. WEBBER i subtropiska laboratoriet i Eustin, Florida, haft tillfälle att hos *Zamia integrifolia* få se de två stora spermatozoiderna röra sig vid odling i sockerlösning; de voro så stora att de kunde ses med blotta ögat (längd = 258—332 μ , bredd = 258—306 μ).

Att döma efter föregående undersökningar synes det icke osannolikt, att den vanliga befruktningcellen hos vissa arter eller släkten af nämnda familjer är orörlig, men hos andra rörlig, hvilket framtida undersökningar närmare få utreda.

Reseanslag i Norge. Af de på universitetets budget beviljade medel har regeringen tilldelat åt prof. A. BLYTT 200 kr. till insamling af frön och växter till Botaniska museet, åt konservator OVE DAHL 300 kr. till botaniska undersökningar hufvudsakligen i Nordfjord, samt åt läraren vid Tromsø Seminariums Övelsesskole AND. NOIÖ 300 kr. till undersökning af vegetationen i den öfre del af Kaafjorddalen och Mandalen. — Det akademiska Collegiet har af det Rathkeske Legat utdelat åt doc. B. HANSTEEN 200 kr. till studium af norska högfjällväxters anatomi och fysiologi, åt adj. A.

HOFFSTAD 230 kr. till fortsatta botaniska undersökningar på kusten af Trondhjems stift mellan Aafjorden och Vigten. — Af Berthe Marie Danielsens Legat vid Bergens museum har utdelats åt adj. E. JÖRGENSEN 300 kr. till undersökning af Characcerna i vestra och södra Norge, åt Joh. HAVAAS 200 kr. till fortsatta undersökningar i Søndre Bergenhus Amt, i synnerhet af lafvar och svampar.

Scirpus parvulus i Bleking.

Scirpus parvulus fans som bekant för första gången i Sverige sommaren 1887 af HJALMAR NILSSON först på Hvellinge strandängar och därefter på en del andra lokaler i Skåne, såsom vid Engelholm o. s. v. Under år 1895 observerades denna *Spirpusart* på tvänne ställen på Öland, vid Borgholm och Ekerum af E. HEMMENDORFF. Det var att vänta, att den med tiden skulle anträffas äfven på andra lokaler och i andra provinser inom riket. Växtens obetydliga storlek och submersa växtsätt göra, att den lätt förbises, om man icke med speciel afsikt tittar efter den. Under innevarande sommar har jag iakttagit *Scirpus parvulus* i ganska stor mängd vid Torhamn i Bleking. Fyndet har sitt intresse, då Ölands- och Skånelokalerna därigenom sammanbindas.

När jag en dag i midten af juni kom ned till den af sandslam bestående grunda stranden vid Gislevik strax väster om Torhamn, föll det mig strax in, att här kunde vara en lämplig lokal för *Spirpus parvulus* och efter något sökande fans en *Scirpusartad* växt med tämligen grofva, mot spetsen utåtböjda, grågröna strån med uppblåst genomskiulig bas och tydligt urskiljbara längs- och tvärväggar. Vid mikroskopisk undersökning¹⁾ visade sig epidermis' mellanväggar undulerade och det närmast undre lagret i grundväfnaden något sträckt i längdriktningen; stråslidorna

¹⁾ Jmfr. HJ. NILSSON i Bot. Not. 1888 p. 145.

saknade klyföppningar. Oaktadt alla exemplaren voro sterila och oaktadt utlöpare icke ännu voro bildade, var det sålunda klart, att den funna *Scirpus*arten var *Scirpus parvulus*.

Vid ett följande besök på lokalen i slutet af Augusti fann jag utlöpare med sina karaktäristiska ändknölar (= vinterknoppar) i mängd utvecklade. Under denna exkursion hittades äfven *Scirpus parvulus* ett stycke söder om Torhamn, på Torhamns udde på omkr. 1 dm. djupt vatten och sandslambotten.

JOH. ERIKSON.

Nya skandinaviska mossor. I Revue byologique beskriver J. BOMANSSON följande nya *Bryum*arter från Åland: *Br. alandicum*, a *Bryo cirrhato* capsula brevi ore, leptoderma, cellulis exothecii majoribus, operculo maturi deciduo, seta tenuiori et maturiori fructificatione diversum; *Br versisporum*, a *Br. fallaci* foliis angustioribus, capsula longiore et praesertim magnitudine sporarum dissimile differt; *Br. lutescens* mellan *Br. oeneum*, och *arcticum*, samt *Br. maritimum*, närmast *Br. Marratti*.

I ett nr af samma tidskrift för i år gör H. PHILIBERT en utredning af *Philonotis capillaris* och närmast stående arter. Ex. från Tanum s:n i Boh., H. THEDENIUS, anser han utgöra en ny varietet, v. THEDENII, ex. från Hvalsö i Danmark. JENSEN, blir v. *danica* och ex. från Åle vid Onsö i Norge, E. RYAN, kallas v. *norvegica*.

Parthenogenesis hos Marsilia. W. R. SHAW, Stanford University, har visat att, om man odlar makrosporer af denna växt ensamma utan mikrosporer, så kunna de utbilda arkegonier, hvarur (således utan befruktning) utvecklas sporyfer. Sådan parthenogenesis kände man ej förut hos ormbunkarne, men väl hos vissa svampar, alger och characeer.

Professor Auerwalds

(Drahtgitterpressen)

Jerntråds-Pressar,

som i utlandet vunnit så vidsträckt användning, medföra vid växters pressning och torkning följande fördelar framför de vanliga träpressarne:

- 1) Växterna torka på betydligt kortare tid, emedan fuktigheten hastigt afdunstar från *alla* sidor, i synnerhet om pressen upphänges på ett solbelyst ställe.
- 2) Gråpapperet behöfver ej ombytas så ofta utan att likväl växterna mögla eller svartna.
- 3) Pressen är mycket lätt och kan därför medföras på resor.

Pris: 3 kronor *pr st.*

Säljas i *Karlstad* mot efterkräf endast hos

Nygren & Åhlin.

Hos Frans Svanström & Co

Stockholm Myntgatan 1.

kan erhållas:

Grått blompressningspapper format	250×415 mm	Pris pr ris	3,—
Hvitt	" "	" "	10,—
Herbariepapper No 8, hvit färgton	240×400 "	" "	4,—
" " " 11, blå	285×465 "	" "	7.50,
" " " 13, hvit	285×465 "	" "	9.75

Obs De båda sistnämnda sorterna användas vid Riksmusei Botaniska afdelning.

Innehåll.

- ERIKSON, JOH., *Scirpus parvulus* i Blekinge, s. 194.
 HAGEN, I., *Webera lutescens* Limpr. i Sverige?, s. 171.
 KROK, TH., Svensk botanisk literatur 1896, s. 173.
 TORSSANDER, A. Anmärkningsvärdare Phanerogamer och kärnkryptogamer i Wårdinge socken (Södermanland), s. 157.
 Literaturöfversigt s. 173.
 Smärre notiser s. 191.